მანანა ელბაქიძე

მწვანე ნარგავების ხარისხობრივ შეფასებაზე დასკვნის გამცემი
უფლებამოსილი ფიზიკური პირი/ექსპერტი

მწვანე ნარგავების ხარისხობრივი შეფასების საექსპერტო დასკვნა №415

ქ. თბილისი 01.09.2025

ობიექტის მისამართი: ქალაქი თბილისი, გურამიშვილის გამზირი, №188ა

ობიექტის საკადასტროკოდი: 01.12.01.003.134

ობიექტის მესაკუთრე: შპს „ნამი“

საფუძველი: დამკვეთის მომართვა ობიექტზე არსებული მწვანე ნარგავების ხარისხობრივი შეფასების თაობაზე

შეფასებული მწვანე ნარგავების რაოდენობა: 15

კვლევის ჩატარების მეთოდი: ვიზუალური და ტაქსონომეტრიული გაზომვები.

საკვლევი ობიექტის ფართობი: 2394.00 მ^2

საექსპერტო დასკვნას თან ახლავს არსებული **სიტუაციური ფოტოსურათები.**

	მცენარის ქართული და ლათინური სახელწოდებები	სასიცოცხლო ფორმა	დიამეტრი ფესვის ყელიდან 10 სმ სიმაღლეზე (სმ)	სიმაღლე მ H	მცენარის ზოგადი მდგომარეობა	შენიშვნა
1	ვაზი Vitis vinifera	ხვიარა	3	კედელ-ზე აშვებუ-ლი	ჯანსაღი	ხვიარა ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული -* ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*
2	ვაზი Vitis vinifera	ხვიარა	4	კედელ-ზე აშვებუ-ლი	ჯანსაღი	ხვიარა ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის*

ბ/ნ 01019021760. მისამართი: თბილისი, მუხიანი, I-V-V-93; mob.: 599 739 834; e-mail: manana.elbakidze@gmail.com

						შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული - ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*
3	ვაზი Vitis vinifera	ხვიარა	3	კედელ-ზე აშვებუ-ლი	ჯანსაღი	ხვიარა ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული -* ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*
4	ლეღვი Ficus carica	ხე	10	4	ჯანსაღი	ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა. *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული -* ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*
5	კავკასიური ცაცხვი Tilia caucasica	ხე	23	9	ჯანსაღი	დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული -* ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*
6	ბროწეული Punica granatum	ხე	24	8	ჯანსაღი, მრავალ-ღეროიანი	ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა. *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია.*

						გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული - ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*
7	ქლიავი Prunus domestica	ხე	21	7	ჯანსაღი	ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა. *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული -* ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*
8	იაპონური ზღმარტლი, მუშმალა Eriobotrya japonica	ხე	3,5	2,5	ჯანსაღი	ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა. *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული -* ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*
9	კავკასიური ცაცხვი Tilia caucasica	ხე	23	8	ჯანსაღი	დაბალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული -* ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*
10	ჭერამი Prunus armeniaca	ხე	5	2,2	ჯანსაღი	ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა. *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში,*

						*ქვემოთ მითითებული - **„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“** მიხედვით.*
11	ვაზი Vitis vinifera	ხვიარა	7	ტალავე-რი	ჯანსაღი	ხვიარა ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული - **„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“** მიხედვით.*
12	ვაზი Vitis vinifera	ხვიარა	4	ტალავე-რი	ჯანსაღი	ხვიარა ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული - **„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“** მიხედვით.*
13	ვაზი Vitis vinifera	ხვიარა	5	ტალავე-რი	ჯანსაღი	ხვიარა ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული - **„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“** მიხედვით.*
14	ლეღვი Ficus carica	ხე	10	4	ჯანსაღი	ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა ან მოჭრა. *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული - **„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“** მიხედვით.*

15	თუთა Morus alba	ხე	15	5	ჯანსაღი	მაღალი ღირებულების ჯგუფის მცენარე დასაშვებია გადარგვა. *მცენარე საღია, ამიტომ გადარგვის შემთხვევაში მისი გახარების ალბათობა მაქსიმალურია. გადარგვა უნდა განხორციელდეს არასავეგეტაციო პერიოდში, ქვემოთ მითითებული -* ***„მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგიისა და შემდგომი მოვლის“*** *მიხედვით.*

ხარისხობრივად შეფასებული 15 მცენარიდან:

1 ძირი მიეკუთვნება **მაღალი ღირებულების მქონე ჯგუფის მცენარეებს:**

№15 თუთა - Morus alba

კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე **მაღალი ღირებულების მქონე ჯგუფის მცენარეების** მოჭრა-გადარგვა საჭიროებს ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალურ ნებართვას (ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 11 ივნისის #11-58 დადგენილება **„ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“).**

2 ძირი მიეკუთვნება **დაბალი ღირებულების მქონე ჯგუფის მცენარეებს:**

№5 კავკასიური ცაცხვი - Tilia caucasica
№9 კავკასიური ცაცხვი - Tilia caucasica

კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე **დაბალი ღირებულების მქონე ჯგუფის მცენარეების** მოჭრა-გადარგვა საჭიროებს ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალურ ნებართვას (ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 11 ივნისის #11-58 დადგენილება **„ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“).**

6 ძირი მიეკუთვნება **ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარეებს:**

№4 ლეღვი - Ficus carica
№6 ბროწეული - Punica granatum
№7 ქლიავი - Prunus domestica
№8 იაპონური ზღმარტლი, მუშმალა - Eriobotrya japonica
№10 ჭერამი -Prunus armeniaca
№14 ლეღვი - Ficus carica

კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე **ხილ-კენკროვანი ჯგუფის მცენარეების** მოჭრა-გადარგვა არ საჭიროებს ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალურ ნებართვას (ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 11 ივნისის #11-58 დადგენილება **„ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“).**

6 ძირი მიეკუთვნება **ხვიარა ჯგუფის მცენარეებს (ვაზია):**

№1 ვაზი - Vitis vinifera
№2 ვაზი - Vitis vinifera
№3 ვაზი - Vitis vinifera
№11 ვაზი - Vitis vinifera
№12 ვაზი - Vitis vinifera
№13 ვაზი - Vitis vinifera

კერძო საკუთრებაში არსებულ ტერიტორიაზე ვაზის მოჭრა-გადარგვა საჭიროებს ქ. თბილისის მერიის გარემოს დაცვის სამსახურის სპეციალურ ნებართვას (ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის საკრებულოს 2022 წლის 11 ივნისის #11-58 დადგენილება **„ქ. თბილისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მწვანე ნარგავების დაცვის, მოვლისა და აღდგენის წესის დამტკიცების შესახებ“).**

მერქნიანი მცენარეების გადარგვის მეთოდოლოგია და შემდგომი მოვლა

გადარგვა ხორციელდება არასავეგეტაციო პერიოდში, გვიან შემოდგომას, ან ზამთრის მიწურულს და ადრე გაზაფხულზე, წვენის ჩადგომამდე და კვირტების დაბერვამდე. ამ პერიოდში მცენარე ყველაზე ნაკლებმგრძნობიარეა გარეგანი ფაქტორების მიმართ
მცენარე აუცილებლად მიწის კოშტით (კომით) უნდა გადაირგოს. ის ამოღებულ უნდა იქნას იმ მიწის მასასთან ერთად, რომელშიც იზრდება. ამასთან აუცილებელია კომის მინიმალური დასაშვები ზომების დაცვა, რათა არ მოხდეს ფესვთა სისტემის დაზიანება.
კომის ზომებთან დაკავშირებით შეიძლება შემდეგი კანონზომიერებებით სარგებლობა: კომის დიამეტრი 10-ჯერ უნდა აღემატებოდეს 0,2 მ სიმაღლეზე ხის დიამეტრს. კომის სიმაღლე დამოკიდებულია ფესვთა სისტემის კომპაქტურობაზე. თუ გადარგვისას მცენარე დაკარგავს ფესვების 20-25%-ზე მეტს, მას გადარჩენის შანსი საგრძნობლად უმცირდება. ხოლო თუ წიწვოვან მცენარეს ფესვთა სისტემა გაუშიშვლდა, მისი გახარება შეუძლებელი გახდება. ის ხეები, რომლებმაც გადარგვისას ფესვების ნაწილი დაკარგეს, საკმაოდ დიდხანს ავადმყოფობენ. მათი ნაზარდი პირველ წელს შეიძლება მხოლოდ 5-10 სმ-ის ფარგლებში იყოს, მომდევნო წელს - ცოტა მეტი. ამ დროს მათი მოვლისადმი წაყენებული მოთხოვნები იზრდება: საჭირო ხდება უფრო ხშირი რწყვა და შესხურება, რაც თავის მხრივ ზრდის სოკოვანი დაავადებების წარმოშობის ალბათობას.
სარგავი ორმო მინიმუმ 30-35 სმ-ით უნდა აღემატებოდეს კომს. ეს სივრცე საჭიროა წინასწარ მომზადებული მიწის ნაზავის ჩასაყრელად. ღეროსა და ტოტებზე ჭრილობები მუშავდება ბაღის მალამოთი. ხე რომ ახალ ადგილს უკეთ შეეგუოს, საჭიროა საფუძვლიანი გასხვლა.
დიდი ზომის წიწვოვანი მცენარეების გადარგვისას აუცილებელია ისეთივე სივრცითი ორიენტაციის დაცვა (ჩრდილოეთი-სამხრეთი), როგორიც მას ჰქონდა პირვანდელ ადგილზე,
დიდი ზომის ხეების ამოღება და ჩარგვა ხორციელდება სპეციალური ტექნიკით, ამწის გამოყენებით.

აქტიური ვეგეტაციისა და ყვავილობის დროს არაა სასურველი 3 მ-ზე მაღალი წიწვოვნების და 4 მ-ზე მაღალი ფოთლოვნების გადარგვა.

გადარგვის შემდეგ აუცილებელია მცენარის საგულდაგულო მოვლა: პირველ რიგში უხვი და რეგულარული რწყვა, ფესვთა სისტემის ზრდის სტიმულიატორით დამუშავება და დამატებითი კვება.

ამოღებულ მცენარეებზე მოქმედებს მთელი რიგი ფაქტორები: გამოშრობა, მზის დასხივება, მექანიკური დაზიანება, ფიზიოლოგიურად მნიშვნელოვანი ფესვების ნაწილის დაკარგვა, რის შედეგადაც ირღვევა თანაფარდობა „ფესვთა სისტემა - მიწისზედა ნაწილი“, რაც იწვევს წყლის ბალანსის ცვლილებას და მცენარის ფიზიოლოგიური სტაბილურობის შეცვლას.

სარგავ ორმოებს ამზადებენ 6-10 დღით ადრე. ორმოს კედლები და ფსკერი გულდასმით სწორდება და სუფთავდება. ფსკერი ფხვიერდება 15-20 სმ სიღრმეზე, იყრება ნოყიერი ნაზავი 10-25 სმ სისქეზე. დასარგავი მცენარის ცენტრირებისათვის ორმოს ცენტრი ინიშნება პატარა პალოთი.

ნოყიერი მიწა წინასწარ უნდა იქნას შემოტანილი. მისი რაოდენობა დამოკიდებულია არსებული გრუნტის შემადგენლობაზე. უნაყოფო გრუნტი 100%-თ უნდა განახლდეს. მისი მოცულობა უდრის სარგავი ორმოს მოცულობას მინუს კომის მოცულობა.

კეთდება ხრეშის დრენაჟის ფენა 20-25 სმ-ზე. სარგავი ორმოს მომზადების შემდეგ იზომება ორმოს პარამეტრები და ფესვის ყელის სიმაღლე, ამ დროს გათვალისწინებული უნდა იქნას მიწის დაჯდომის ფაქტორიც.

ხის ორმოში მოთავსების შემდეგ ორმო თანდათანობით ივსება გრუნტით: მიწა ჯერ კომის ქვეშ იტკეპნება, შემდეგ კი თანდათანობით ზემოთ იმგვარად, რომ ცარიელი ადგილები არ დარჩეს. ხის გამაგრებისას უნდა მოხდეს სპეციალური ვერტიკალური სადრენაჟე არხების ფორმირება, რომლებიც მომავალში ხის ფესვებს ჰაერითა და ტენით უზრუნველყოფენ.

ამის შემდეგ ხე მაგრდება სპეციალური დამჭიმებით. მათი მოხსნა შესაძლებელი იქნება 2-3 წლის შემდეგ, როცა მიწა მთლიანად დაჯდება და ფესვები მთლიანად შეეზრდება გარემო ნიადაგს. დროდადრო შეიძლება საჭირო გახდეს დამჭიმებისთვის ადგილის მონაცვლება,

ღეროს გარშემო ყრიან მულჩს. რწყვა უნდა ჩატარდეს 4-5 დღეში ერთხელ. ამისთვის საუკეთესო დროა დილა - 11 საათამდე და საღამო -6 საათის შემდეგ, ხოლო წყლის ტემპერატურა 15-20^0.

ახალ ადგილთან შესაგუებლად აუცილებელია ზრდის ბიოსტიმულატორების (ჰეტეროაუქსინი, კორნევინი, ჰერბამინი, ბიოპლექსი) გამოყენება - ეს ხელს უწყობს მცენარის სწრაფ აკლიმატიზაციას და ფესვების ახალი მასის წარმოქმნას.

ჯამების გაფხვიერება და მულჩირება გამოიყენება ნიადაგის აერაციის გასაუმჯობესებლად. ამ დროს ჟანგბადი უკეთ აღწევს ფესვთა სისტემამდე.

ფოთლოვანი ხეების გადარგვის პირველ წელს აუცილებელია სანიტარული სხვლა, რომელიც სეზონის განმავლობაში შეიძლება რამდენჯერმე განმეორდეს, რადგან ცალკეული ტოტების ხმობა აღინიშნება მთელი წლის განმავლობაში.

შემსრულებელი,
ექსპერტი მანანა ელბაქიძე

პ/ნ 01019021760. მისამართი: თბილისი, მუხიანი, I-V-V-93; mob.: 599 739 834; e-mail: manana.elbakidze@gmail.com

არსებული სიტუაციური ფოტოსურათები

№1 ვაზი - Vitis vinifera

№2 ვაზი - Vitis vinifera

№3 ვაზი - Vitis vinifera

№4 ლეღვი - Ficus carica

№5 კავკასიური ცაცხვი - Tilia caucasica

პ/ნ 01019021760. მისამართი: თბილისი, მუხიანი, I-V-V-93; mob.: 599 739 834; e-mail: manana.elbakidze@gmail.com

№6 ბროწეული - Punica granatum

№7 ქლიავი - Prunus domestica

№8 იაპონური ზღმარტლი, მუშმალა - Eriobotrya japonica

№9 კავკასიური ცაცხვი - Tilia caucasica

№10 ჭერამი -Prunus armeniaca

№11 ვაზი - Vitis vinifera

№12 ვაზი - Vitis vinifera

№13 ვაზი - Vitis vinifera

პ/ნ 01019021760. მისამართი: თბილისი, მუხიანი, I-V-V-93; mob.: 599 739 834; e-mail: manana.elbakidze@gmail.com

№14 ლელვი - Ficus

№15 თუთა - Morus alba

